

Tereza Machová: Kamenná broušená industrie ve sbírkách muzea v Novém Bydžově. Hradec Králové 2019, 72 s. textu plus katalog a 54 s. kresebných příloh, 7 stran mapy, grafy ad. přílohy. Magisterská práce

Předložená magisterská práce bc Terezy Machové si klade za cíl vyhodnotit soubor kamenné broušené industrie v uvedeném muzeu. Základem je tedy pomoc této instituci se zhodnocením části sbírky. Na první pohled se tedy zdá, že jde o práci ryze regionální, která může pomoci vytváření vztahu k danému regionu či památkové péči a být základem toho, co se v zahraničí nazývá jako komunitní archeologie. V textu ale autorka dokázala téma výrazně zasadit do kontextu poznání problematiky kamenné broušené industrie. Část regionální a obecná se střídá zajímavým způsobem a činí práci čtivou. Autorka v průběhu přípravy se dokázala k textu opakovaně vracet a precizovat jej, což se pozitivně projevilo na jeho srozumitelnosti a celkovém vyznění. Přesto jí unikla řada banálních pravopisných chyb, jako příklad lengielská kultura na s. 5, prostory stávali na s. 6, mĭlně pokládaly na s. 30, vyplívá na s. 55. Celkové vyznění textu ale působí velmi příznivě. Struktura práce je jasně daná, kapitoly jsou krátké, nejsou obsaženy školně kompilační pasáže jindy nafukující text v obdobných typech prací. Formálně lze vytknout snad jen drobnosti typu neuvedení některých autorů citovaných v textu v soupisu literatury, nebo rozkolísanost ve volbě zkratk (jednou je to KVK jako označení kultury s vypíchanou keramikou, a souběžně by pro označení kultury s lineární keramikou měla být zkratka KLK, nikoli LnK). Zde jako vedoucí práce s lítostí uznávám, že jsem si těchto nedostatků mohl všimnout dříve.

Chci se ale zastavit také u skutečnosti, že autorka se tématu věnovala dlouhodobě, její práce není výsledkem posledních týdnů. Velké úsilí věnovala určení neobvyklých surovin. Přepracovala pochybení v typologii, upravovala vytrvale kresby artefaktů, které dosáhly značné úrovně a hlavně informační hodnoty. V tomto ohledu jistě platí to, co autorka v závěru práce navrhuje, a to možné užitečné obdobné zpracování kamenné broušené industrie z dalších významných východočeských muzeí. Dodejme k tomu, že i téma Novobydžovska zatím není zcela úplně zpracované (např. soubory Hlušice/Hlušičky uložené v Muzeu v Hradci Králové). Cíl práce ale dodržen byl.

Pokud bychom chtěli rekapitulovat dále hlavní výsledky práce, pak mimo výše uvedeného určení surovin autorka zařadila nálezy chronologicky. Myslím, že

vhodně zvolila únosnou hranici nejistoty, tedy nedatovat např. detailně „za každou cenu“. Objektivně vzato, uzavřenými nálezovými celky kamenné broušené industrie jsou depoty, které ale neobsahují datující keramiku, zatímco sídlištní objekty ji obsahují, ale uzavřenými celky nejsou. Přesto je chronologie broušených nástrojů na nich postavena. Což může, ale nemusí být špatně. Případ od případu. Stručně řešeno, dobře je držet se jistot používaných parametrů, a to autorka učinila (sympatické např. je, že se zdůvodněním některé charakteristiky nepoužívá, protože nenesly výsledky). Chronologické určení sbírky poskytuje podklad i pro vyhodnocení osídlení regionu v neolitu a eneolitu. Keramické nálezy sice do vyhodnocení nebyly zahrnuty, na druhé straně by ani to výsledky nezpřesnilo. To uvádím se znalostí rozsáhlých souborů keramiky z lokality Hlušice/Hlušičky, která by i po vyhodnocení keramických nálezů zůstala datovaná rámcově do kultur s lineární a vypíchanou keramikou. Oproti tomu další soubory malého rozsahu by větší detailu dosáhnout nemohly.

Za zajímavé považuji i autorčiny pasáže týkající se vyhodnocení funkce a technologie výroby kamenných broušených nástrojů. Jsem přesvědčen, že autorka dokázala z literatury vybrat právě ty pasáže směřující k reálnému zhodnocení problematiky. Narážím na to, že bez zkušenosti s danou technologií jsou někdy hodnocení některých autorů vzdálená realitě. Autorka se snažila do tématu proniknout, porozumět mu a hodnotit jej ve vztahu ke znakům zjištěným na konkrétním souboru.

Za dobře volené považuji i pasáže o historii vývoje sbírek a příklady z postneolitické/eneolitické historie kamenných broušených nástrojů. Přestože jde o stručnou kompilaci, pomohla autorce k chápání skutečnosti, že muzejní sbírka je ve vztahu k realitě výskytu broušené industrie na lokalitách neolitu a eneolitu souborem uměle vytvořeným, který jeho skutečné vlastnosti odráží snad jen v případě depotu z Chudonic. Přesto i z jeho charakteristiky plyne, že jeho úplný obsah již možná zůstane nejistý o jeho některé neobvyklé součásti (surovina oproti sérii nástrojů). Tím autorka činí i zkušenost s významem sbírkové evidence, která ovlivňuje poznání zásadním způsobem.

Autorka pronikla do tématu surovin a chronologie kamenné broušené industrie, učinila si názor na složitost hodnocení její funkce a technologie, konkrétním způsobem pomohla k dokumentaci a zhodnocení části sbírek bydžovského muzea.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou **B**

Doc. PhDr. Radomír Tichý, PhD., vedoucí práce

18.5. 2019 Hradec Králové